TEISINGUMO TEISMO (ketvirtoji kolegija) SPRENDIMAS

2011 m. kovo 17 d.*

Sujungtose bylose C-372/09 ir C-373/09

dėl *Cour de cassation* (Prancūzija) 2009 m. rugsėjo 10 d. sprendimais, kuriuos Teisingumo Teismas gavo 2009 m. rugsėjo 17 d., pagal EB 234 straipsnį pateiktų prašymų priimti prejudicinį sprendimą bylose, inicijuotose

Josep Peñarroja Fa,

TEISINGUMO TEISMAS (ketvirtoji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas J.-C. Bonichot, teisėjai K. Schiemann, L. Bay Larsen (pranešėjas), C. Toader ir A. Prechal,

generalinis advokatas P. Mengozzi,
posėdžio sekretorius M.-A. Gaudissart, skyriaus vadovas,

* Proceso kalba: prancūzų.

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2010 m. rugsėjo 15 d. posėdžiui,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

— J. Peñarroja Fa, kuris atstovauja pats sau,

— Prancūzijos vyriausybės, atstovaujamos G. de Bergues, B. Messmer ir A. Czubinski,

— Nyderlandų vyriausybės, atstovaujamos C. Wissels ir J. Langer,

— Austrijos vyriausybės, atstovaujamos E. Riedl,

— Europos Komisijos, atstovaujamos H. Støvlbæk, I. Rogalski ir C. Vrignon,

— ELPA priežiūros institucijos, atstovaujamos X. Lewis, F. Simonetti ir I. Hauger,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone, nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

Sprendimą

1 Prašymai priimti prejudicinį sprendimą pateikti dėl EB 43, 45, 49 ir 50 straipsnių, kuriuos dabar atitinka SESV 49, 51, 56 ir 57 straipsniai, bei 2005 m. rugsėjo 7 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2005/36/EB dėl profesinių kvalifikacijų pripažinimo (OL L 255, p. 22) 3 straipsnio 1 dalies a punkto išaiškinimo.

2 Šie prašymai pateikti nagrinėjant du Ispanijos piliečio J. Peñarroja Fa ieškinius dėl jo įrašymo kaip ispanų kalbos vertėjo į, pirma, į *Cour d'appel de Paris* (Paryžiaus apeliacinio teismo) sudarytą teismo ekspertų sąrašą ir, antra, į nacionalinį teismo ekspertų sąrašą.

Teisinis pagrindas

Sąjungos teisė

3 Pagal Direktyvos 2005/36 1 straipsnį:

„Ši direktyva nustato taisykles, pagal kurias valstybė narė, suteikianti galimybę savo teritorijoje užsiimti reglamentuojama profesija atsižvelgiant į specifinės profesinės kvalifikacijos turėjimą (toliau – priimančioji valstybė narė), pripažįsta vienoje ar keliose kitose valstybėse narėse (toliau – kilmės valstybė narė) įgytą profesinę kvalifikaciją, ir kurios leidžia turinčiajam minėtą kvalifikaciją užsiimti ta profesija.“

4 Šios direktyvos 3 straipsnyje „Apibrėžimai“ nustatyta:

„1. Šioje direktyvoje taikomi tokie sąvokų apibrėžimai:

a) „reglamentuojama profesija“ – tai profesinės veiklos rūšis arba profesinės veiklos rūšių grupė, kuria verčiantis (arba verčiantis vienu iš jos būdų) pagal įstatymų ir kitų teisės aktų nuostatas tiesiogiai arba netiesiogiai reikalaujama specifinės profesinės kvalifikacijos turėjimo; visų pirma vertimosi būdu laikomas profesinio vardo, kurio naudojimas įstatymais ir kitais teisės aktais leidžiamas tik

turintiesiems tam tikrą profesinę kvalifikaciją, naudojimas. Kai pirmasis sakinys netaikomas, reglamentuojama profesija laikoma profesija, nurodyta šio straipsnio 2 dalyje;

b) „profesinė kvalifikacija“ – tai kvalifikacija, patvirtinta formalios kvalifikacijos įrodymu, 11 straipsnio a punkto i papunktyje nurodytu kompetenciją patvirtinančiu dokumentu ir/arba profesine patirtimi;

<...>“

5 Šios direktyvos 4 straipsnyje dėl pripažinimo rezultatų nustatyta:

„1. Priimančiajai valstybei narei pripažinus profesinę kvalifikaciją asmuo gali užsiimti toje valstybėje narėje ta pačia profesija, kuriai jis laikomas turinčiu kvalifikaciją kilmės valstybėje narėje, ir verstis ja priimančioje valstybėje narėje tokiomis pačiomis sąlygomis kaip ir tos šalies piliečiai.

2. Taikant šią direktyvą, profesija, kuria pareiškėjas pageidauja užsiimti priimančiojoje valstybėje narėje, yra ta pati, kuriai jis laikomas turinčiu kvalifikaciją kilmės valstybėje narėje, jei apimama veikla yra panaši.“

6 Šios direktyvos II antraštinės dalies dėl laisvės teikti paslaugas 5 straipsnyje numatyta:

„1. Nepažeidžiant specialių Bendrijos teisės nuostatų ir šios direktyvos 6 bei 7 straipsnių, valstybės narės dėl jokių su profesine kvalifikacija susijusių priežasčių neriboja paslaugų teikimo laisvės kitoje valstybėje narėje:

a) jei paslaugos teikėjas yra teisėtai įsisteigęs valstybėje narėje (toliau – įsisteigimo valstybė narė), kad užsiimtų ten ta pačia profesija, ir

b) kai paslaugos teikėjas keičia buvimo vietą – jei jis užsiėmė ta profesija įsisteigimo valstybėje narėje ne trumpiau kaip dvejus metus per pastaruosius dešimt metų iki paslaugų teikimo, kai profesija toje valstybėje narėje yra nereglamentuojama. Dvejų metų stažo reikalaujanti nuostata netaikoma tuomet, kai profesija arba jos rengimas yra reglamentuojami.

<...>“

Nacionalinė teisė

7 Įrašymą į Kasacinio teismo tarnybos (*Bureau de la Cour de cassation)* sudarytą nacionalinį teismo ekspertų sąrašą bei į kiekvieno apeliacinio teismo sudarytą teismo ekspertų sąrašą ir ekspertų paskyrimą, be kita ko, reglamentuoja šie teisės aktai:

— 1971 m. birželio 29 d. Įstatymas Nr. 71-498 dėl teismo ekspertų, iš dalies pakeistas 2004 m. vasario 11 d. Įstatymu Nr. 2004-130 (toliau – Įstatymas Nr. 71-498),

— 2004 m. gruodžio 23 d. Dekretas Nr. 2004-1463 dėl teismo ekspertų, iš dalies pakeistas 2009 m. liepos 19 d. Dekretu Nr. 2007-119 (toliau – Dekretas Nr. 2004-1463),

— Baudžiamojo proceso kodekso 157 straipsnis.

Įstatymas Nr. 71-498

8 Įstatymo Nr. 71-498 1 straipsnyje nustatyta:

„Teisėjai, remdamiesi tik įstatyme ar poįstatyminiuose aktuose nustatytais apribojimais, gali paskirti asmenį, įrašytą į vieną iš pagal 2 straipsnį sudarytų sąrašų, suteikti jiems konsultaciją ar atlikti ekspertizę. Esant reikalui, jie gali pasirinkti kitą asmenį.“

9 Pagal šio įstatymo 2 straipsnį:

„I. Teisėjams informuoti sudaromas:

1. *Cour de cassation* tarnybos sudarytas nacionalinis teismo ekspertų sąrašas.

2. Kiekvieno apeliacinio teismo sudarytas teismo ekspertų sąrašas.

II. Pirmą kartą ekspertu įrašoma į apeliacinio teismo sudaryto sąrašo specialią skiltį bandomajam dvejų metų laikotarpiui.

Pasibaigus bandomajam laikotarpiui ir iš naujo pateikus kandidatūrą ekspertas gali būti pakartotinai įrašytas į sąrašą penkeriems metams gavus motyvuotą komisijos, kurią sudaro teismų atstovai ir ekspertai, nuomonę. Šiuo tikslu vertinama suinteresuotojo asmens patirtis ir įgytos pagrindinių proceso principų ir procedūros taisyklių, taikomų įrodymams surinkti pasitelkus techninį specialistą, žinios.

Vėlesnis pakartotinis įrašymas penkeriems metams priklauso nuo naujo kandidatūros svarstymo ankstesnėje pastraipoje nurodytomis sąlygomis.

III. Asmuo, neįrodęs, kad trejus metus iš eilės buvo įrašytas į kurio nors apeliacinio teismo sudarytą sąrašą, negali būti įrašytas į nacionalinį ekspertų sąrašą. Asmuo į nacionalinį sąrašą įrašomas septyneriems metams, o dėl pakartotinio įrašymo į sąrašą tokiam pačiam laikotarpiui sprendžiama iš naujo pateikus kandidatūrą.

<...>“

Dekretas Nr. 2004-1463

10 Kiek tai susiję su bendromis įrašymo į teismo ekspertų sąrašą sąlygomis, Dekreto Nr. 2004-1463 2 straipsnyje numatyta:

„Fizinis asmuo gali būti įrašytas ar pakartotinai įrašytas į teismo ekspertų sąrašą tik jei atitinka šias sąlygas:

1. Nepažeidė garbės, sąžiningumo ir moralės normų.

2. Jam nebuvo taikomos drausminės ar administracinės sankcijos, susijusios su įgaliojimo ar leidimo atėmimu, panaikinimu, sustabdymu, atšaukimu.

3. Nebuvo asmeniškai bankrutavęs ar jam nebuvo taikomos kitos sankcijos pagal Prekybos kodekso VI knygos II antraštinę dalį.

4. Vykdo ar pakankamai ilgai vykdė savo profesinę veiklą ar su specialybe susijusią veiklą.

5. Vykdo ar vykdė šią profesinę veiklą ar su specialybe susijusią veiklą aplinkybėmis, suteikiančiomis pakankamą kvalifikaciją.

<...>“

11 Kiek tai susiję su įrašymu į kurio nors apeliacinio teismo sudarytą teismo ekspertų sąrašą, Dekreto Nr. 2004-1463 6 straipsnyje nustatyta:

„<...>

Su prašymu pateikiama visa naudinga informacija, be kita ko:

<...>

2. Nurodomi pareiškėjo kvalifikaciją patvirtinantys dokumentai ar diplomai, mokslo, techniniai ir profesiniai darbai, įvairios jo eitos pareigos ir vykdyta profesinė veikla, jei reikia, su nurodytais darbdavių vardais ir adresais.

3. Pareiškėjo kvalifikacijos pagal jo specialybę įrodymas.

<...>“

12 Dėl pakartotinio įrašymo į kurio nors apeliacinio teismo sudarytą teismo ekspertų sąrašą Dekreto Nr. 2004-1463 10 straipsnyje numatyta:

„<...>

Su prašymu turi būti pateikti visi dokumentai, leidžiantys įvertinti:

1. Kandidato įgytą patirtį tiek dirbant pagal specialybę, tiek užsiimant eksperto veikla po paskutinio įrašymo į sąrašą.

2. Įgytas pagrindinių proceso principų ir procedūros taisyklių, taikomų įrodymams surinkti pasitelkus techninį specialistą, žinias bei mokymus, kuriuose jis dalyvavo šioje srityje."

13 Dėl įrašymo ir pakartotinio įrašymo į *Cour de cassation* tarnybos sudarytą nacionalinį teismo ekspertų sąrašą Įstatymo Nr. 2004-1463 17 straipsnyje nustatyta:

„<...>

Generalinis prokuroras išnagrinėja prašymą. Jis patikrina, kad įstatymo [Nr. 71-498] 2 straipsnio III dalyje nustatyta įrašymo į sąrašą trukmės sąlyga būtų įvykdyta po prašymo pateikimo kitų metų sausio 1 dieną. Jis gauna apeliacinio teismo, į kurio sąrašą suinteresuotasis asmuo įrašytas, pirmojo pirmininko ir generalinio prokuroro nuomones ir kartu su savo nuomone perduoda kandidatūras *Cour de cassation* tarnybai."

14 Dekreto Nr. 2004-1463 20 straipsnyje numatoma:

„Dėl institucijos, atsakingos už sąrašų sudarymą, sprendimų įrašyti ar pakartotinai įrašyti arba atsisakyti įrašyti ar pakartotinai įrašyti į atitinkamus sąrašus gali būti pareiškiamas ieškinys *Cour de cassation*."

Baudžiamojo proceso kodeksas

15 Dėl teismo ekspertų baudžiamosiose bylose paskyrimo Baudžiamojo proceso kodekso 157 straipsnyje numatyta:

„Ekspertai renkami iš fizinių ar juridinių asmenų, įrašytų į *Cour de cassation* sudarytą nacionalinį sąrašą ar apeliacinių teismų sudarytus sąrašus pagal Įstatyme Nr. 71-498 <…> numatytas sąlygas.

Išimties tvarka teismai gali motyvuotu sprendimu pasirinkti ekspertus, neįrašytus į jokį sąrašą."

Pagrindinės bylos ir prejudiciniai klausimai

16 J. Peñarroja Fa gyvena Barselonoje ir dvidešimt metų Katalonijoje verčiasi vertimo eksperto veikla. Šias funkcijas laimėjus konkursą jam patikėjo Ispanijos užsienio reikalų ministerija ir Katalonijos vyriausybė. Jis verčia iš prancūzų kalbos į ispanų kalbą ir iš ispanų kalbos į prancūzų kalbą.

17 J. Peñarroja Fa pirmą kartą prašė dvejiems metams jį įrašyti į *Cour d'appel de Paris* sudarytą teismo ekspertų sąrašą kaip ispanų kalbos vertėją. 2008 m. lapkričio 12 d. šio apeliacinio teismo plenarinės sesijos sprendimu šis prašymas buvo atmestas.

18 Tuo pačiu metu J. Peñarroja Fa prašė jį įrašyti kaip tokį patį ekspertą į *Cour de cassation* tarnybos sudarytą nacionalinį teismo ekspertų sąrašą. Jo prašymas buvo atmestas 2008 m. gruodžio 8 d. šio teismo sprendimu.

19 Pagal Dekreto Nr. 2004-1463 nuostatas J. Peñarroja Fa prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiame teisme pareiškė ieškinį dėl abiejų sprendimų.

20 Šiomis aplinkybėmis *Cour de cassation* nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir, kiek tai susiję su byla C-372/09, pateikti Teisingumo Teismui tokius prejudicinius klausimus:

„1. Ar [EB] 50 straipsnį galima aiškinti kaip galintį apimti specialistui, kuris nacionaliniuose teismuose nagrinėjamoje byloje yra ekspertas, paskirtas šią bylą nagrinėjančio teismo, patikėtą funkciją <…>?

2. Ar [EB] 45 straipsnio pirmoje pastraipoje numatytas dalyvavimas viešosios valdžios funkcijų vykdyme turi būti aiškinamas kaip taikomas Prancūzijos teismo paskirtam ekspertui patikėtai funkcijai, apibrėžtai Prancūzijos civilinio proceso ir baudžiamojo proceso kodeksuose bei <…> Įstatyme Nr. 71-498 ir <...> Dekrete Nr. 2004-1463?

3. Ar [EB] 43 ir [EB] 49 straipsnius reikia aiškinti taip, kad pagal juos draudžiami tokie nacionalinės teisės aktai, kaip <...> Įstatymas Nr. 71-498 ir <...> Dekretas Nr. 2004-1463, kuriuose nustatyta, jog įrašyti į kurio nors apeliacinio teismo sudarytą teismo ekspertų sąrašą galima tik tuos specialistus, kurie atitinka amžiaus, kompetencijos, sąžiningumo ir nepriklausomumo sąlygas, nes juose neatsižvelgiama į tai, kad kandidatui eksperto statusą jau suteikė jo kilmės valstybės [narės] teismas ir nenumatyti kiti būdai jo kvalifikacijai patikrinti?“

21 Kiek tai susiję su byla C-373/09, *Cour de cassation*, be dviejų pirmųjų klausimų, suformuluotų identiškai kaip du pirmieji klausimai byloje C-372/09, pateikė šiuos klausimus:

„3. Ar [EB] 43 ir [EB] 49 straipsnius reikia aiškinti taip, kad pagal juos draudžiami tokie nacionalinės teisės aktai, kaip <...> Įstatymas Nr. 71-498 ir <...> Dekretas Nr. 2004-1463, kuriuose nustatyta, jog įrašyti į nacionalinį ekspertų sąrašą galima tik tuos specialistus, kurie ne trumpiau kaip trejus metus buvo įrašyti į kurio nors Prancūzijos apeliacinio teismo sąrašą, ir tik jiems galima suteikti *Cour de cassation* patvirtinto eksperto statusą?

4. Ar <...> Direktyvos 2005/36 3 straipsnio [1 dalies a punktą] reikia aiškinti taip, kad jis apima teismo ekspertizes, kurias atlieka *Cour de cassation* patvirtintas teismo ekspertas <...> Įstatyme Nr. 71-498 ir <...> Dekrete Nr. 2004-1463 numatyta tvarka?“

22 2009 m. spalio 16 d. Teisingumo Teismo pirmininko nutartimi abi bylos buvo sujungtos, kad būtų bendrai vykdoma rašytinė ir žodinė proceso dalis bei priimtas sprendimas.

Dėl prejudicinių klausimų

Pirminės pastabos

23 Prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo prejudiciniai klausimai, atsižvelgiant į jų formuluotę, susiję su visais teismo ekspertais ir neapsiriboja iš esmės vien vertėjo kvalifikaciją turinčiais teismo ekspertais.

24 Tačiau iš sprendimų dėl prašymų priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad pagrindinės bylos susijusios su J. Peñarroja Fa įrašymu į du teismo vertimo srities ekspertų sąrašus. Reikia konstatuoti, kad nors iš bylos medžiagos ir aišku, koks yra teismų jų nagrinėjamose bylose paskirtiems teismo ekspertams, kaip vertėjams, patikėtų funkcijų turinys ir jų vykdymo sąlygos, pateikta informacija dėl kitų sričių teismo ekspertų Teisingumo Teismui neleidžia išsamiai išnagrinėti su jais susijusių klausimų.

25 Šiomis aplinkybėmis pateiktus klausimus reikia vertinti kaip susijusius tik su vertėjo kvalifikaciją turinčių teismo ekspertų (toliau – teismo ekspertai vertėjai) veikla.

Dėl ketvirtojo klausimo byloje C-373/09

26 Ketvirtuoju klausimu byloje C-373/09, kurį reikia išnagrinėti pirmiausia, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia sužinoti, ar teismo ekspertizes vertimo srityje, kurias atlieka ekspertas, įrašytas į *Cour de cassation* sudarytą nacionalinį teismo ekspertų sąrašą, apima sąvoka „reglamentuojama profesija“, pateikta Direktyvos 2005/36 3 straipsnio 1 dalies a punkte.

27 Pirmiausia reikia priminti, kad ši sąvoka apibrėžiama pagal Sąjungos teisę (žr. 2009 m. gruodžio 17 d. Sprendimo *Rubino*, C-586/08, Rink. p. I-12013, 23 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).

28 Pagal Direktyvos 2005/36 3 straipsnio 1 dalies a punktą ši sąvoka apima „profesinės veiklos rūšis arba profesinės veiklos rūšių grupę, kuria verčiantis (arba verčiantis vienu iš jos būdų) pagal įstatymų ir kitų teisės aktų nuostatas tiesiogiai arba netiesiogiai reikalaujama specifinės profesinės kvalifikacijos turėjimo“.

29 Šiuo klausimu reikia pažymėti, kad Įstatymo Nr. 71-498 ir Dekreto Nr. 2004-1463 tikslas yra sudaryti sąlygas, siekiant apsaugoti teisės subjektus ir užtikrinti gerą teisingumo vykdymą, skirtingose srityse sudaryti specialistų, į kuriuos teismai gali kreiptis dėl ekspertizių ar kitų funkcijų savo nagrinėjamose bylose, sąrašus.

30 Taigi, vienintelis šių nuostatų tikslas palengvinti kreipimąsi į specialistus, kurie yra arba nėra reglamentuojamų profesijų nariai, o ne organizuoti atitinkamos kvalifikacijos pripažinimą – tai nėra nei apeliacinio teismo, nei *Cour de cassation* tarnybos kompetencija (pagal analogiją žr. 2003 m. rugsėjo 9 d. Sprendimo *Burbaud*, C-285/01, Rink. p. I-8219, 91 punktą). Be to, šie teismai gali teisėtai kreiptis į ekspertus, neįrašytus į šiuos sąrašus. Taigi, savaime šiomis nuostatomis nesukuriama tokia reglamentuojama profesija.

31 Be to, aplinkybė, kad asmenys, teikiantys vertimo paslaugas Prancūzijos nacionaliniams teismams, vadinami „apeliacinio teismo ekspertais“ ar „*Cour de cassation* patvirtintais ekspertais“ negali, atsižvelgiant į Direktyvos 2005/36 3 straipsnio 1 dalies a punkto pirmo sakinio antrą dalį, paneigti šios išvados.

32 Todėl į byloje C-373/09 pateiktą ketvirtąjį klausimą reikia atsakyti taip, kad teismo ekspertų vertėjų funkcijos, kurias atlieka ekspertai, įrašyti į tokį sąrašą kaip *Cour de cassation* sudarytas nacionalinis teismo ekspertų sąrašas, nepatenka į sąvoką „reglamentuojama profesija“, numatytą Direktyvos 2005/36 3 straipsnio 1 dalies a punkte.

Dėl pirmojo klausimo abiejose bylose

33 Abiejose bylose prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas pirmuoju klausimu iš esmės siekia sužinoti, ar specialistui, kurį nacionalinis teismas paskyrė

teismo ekspertu vertėju savo nagrinėjamoje byloje, patikėtą funkciją, kiek tai susiję su teisiniu kontekstu, apibrėžtu Prancūzijos civilinio proceso ir baudžiamojo proceso kodeksuose, taip pat Įstatyme Nr. 71-498 ir Dekrete Nr. 2004-1463, apima sąvoka „paslaugos“ EB 50 straipsnio prasme.

34 Pirmiausia reikia pažymėti, kad iš bylos medžiagos matyti, jog pagrindinėje byloje aptariamų teismo ekspertų vertėjų funkcijos, kiekvienu atveju nurodžius teisėjui, yra nešališkai ir kokybiškai versti iš vienos kalbos į kitą.

35 Šiuo klausimu reikia priminti, kad pagal EB 50 straipsnio pirmą pastraipą „paslaugos“ yra tokios paslaugos, kurios paprastai teikiamos už užmokestį ir kurių nereglamentuoja nuostatos dėl prekių, kapitalo ir asmenų judėjimo laisvės. Antroje šio straipsnio pastraipoje pateikti tam tikros veiklos rūšių, kurias apima paslaugos sąvoka, tarp kurių yra laisvųjų profesijų veikla, pavyzdžiai.

36 Prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas teigia, kad teismo ekspertų paslaugos reglamentuojamos specialiose nuostatose, pagal kurias, be kita ko, jie dalyvauja byloje tik jei juos konkrečiai funkcijai atlikti patvirtina teisėjas, kuris apibrėžia tą funkciją, nuo kurios negalima nukrypti, o jų atlyginimą nustato teismas.

37 Šiuo klausimu svarbu priminti, kad iš nusistovėjusios teismo praktikos matyti, jog labiausiai atlyginimą apibūdina faktas, jog jis yra ekonominis atlygis už aptariamą paslaugą, paprastai apibrėžtas paslaugos teikėjo ir gavėjo (žr., be kita ko, 2003 m. gegužės 22 d. Sprendimo *Freskot*, C-355/00, Rink. p. I-5263, 54 ir 55 punktus bei

2009 m. lapkričio 17 d. Sprendimo *Presidente del Consiglio dei Ministri*, C-169/08, Rink. p. I-10821, 23 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).

38 Vien aplinkybė, kad atlyginimas nustatomas, kaip antai Prancūzijoje teismo ekspertų atveju, pagal valdžios institucijos nustatytą tarifą, neturi įtakos jiems pavestus atlikti darbus kvalifikuojant kaip paslaugų teikimą (pagal analogiją žr. 2001 m. liepos 12 d. Sprendimo *Smits ir Peerbooms*, C-157/99, Rink. p. I-5473, 56 punktą)

39 Be to, aplinkybė, kad teismo ekspertas dalyvauja byloje tik teisėjo paskirtas šiai teisėjo apibrėžtai funkcijai atlikti, iš esmės šios funkcijos neatskiria nuo klasikinių sutartinių santykių paslaugų teikimo srityje. Nėra neįprasta, kad atitinkamos paslaugos teikėjas ir gavėjas sudarytoje sutartyje nuspręstų suteikti vienai šios sutarties šalių tam tikrą diskreciją, savo ruožtu ribojamą konkrečiomis nuostatomis dėl teikiamų paslaugų. Šiomis aplinkybėmis ekspertas, prašantis būti įrašytas į teismo ekspertų sąrašą, turi būti laikomas sutinkančiu su specialiomis taisyklėmis, reglamentuojančiomis šių ekspertų paslaugų teikimą, būtent proceso taisyklėmis, susijusiomis su teisėjo, kuris kiekvienu konkrečiu atveju turi nurodyti, ką reikia išversti, ir tikslias sąlygas, kuriomis teismo ekspertas vertėjas turi atlikti vertimą, įgaliojimais.

40 Atsižvelgiant į tai, kas minėta, į abiejose bylose pateiktą pirmąjį klausimą reikia atsakyti taip, kad kiekvienu konkrečiu atveju teismo jo nagrinėjamoje byloje patikėta funkcija specialistui, kaip teismo ekspertui vertėjui, yra paslaugų teikimas, kaip jis suprantamas pagal EB 50 straipsnį, kurį dabar atitinka SESV 57 straipsnis.

Dėl antrojo klausimo abiejose bylose

41 Antruoju klausimu abiejose bylose prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia sužinoti, ar specialistui, kurį nacionalinis teismas savo nagrinėjamoje byloje paskyrė teismo ekspertu vertėju, patikėtą funkciją, kiek tai susijęs su teisiniu kontekstu, kaip antai apibrėžta Prancūzijos civilinio proceso ir baudžiamojo proceso kodeksuose, taip pat Įstatyme Nr. 71-498 ir Dekrete Nr. 2004-1463, apima sąvoka „dalyvavimas viešosios valdžios funkcijų vykdyme“, esanti EB 45 straipsnio pirmoje pastraipoje. Prašymus priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, be kita ko, pabrėžia, kad teismo ekspertas gauna įgaliojimus iš teisėjo, kad jo dalyvavimu byloje siekiama padėti teisėjui priimti sprendimą ir kad jo nuomonė gali turėti įtakos šiam sprendimui, nors teisėjas ir neįpareigotas vadovautis eksperto išvada. Jis priduria, kad teismo ekspertas turi laikytis įstatyme nustatytų procedūros principų.

42 Šiuo klausimu reikia priminti, kad pagal Teisingumo Teismo praktiką veikla patenka į EB 45 straipsnio pirmos pastraipos taikymo sritį tik jei ji savaime yra tiesioginis ir specialus dalyvavimas viešosios valdžios funkcijų vykdyme (šiuo klausimu žr., be kita ko, 1974 m. birželio 21 d. Sprendimo *Reyners*, 2/74, Rink. p. 631, 45 ir 54 punktus).

43 Šiuo atveju iš Teisingumo Teismui perduotos bylos medžiagos matyti, kad pagrindinėje byloje nagrinėjama teismo eksperto vertėjo funkcija yra nešališkai ir kokybiškai versti iš vienos kalbos į kitą, o ne teikti nuomonę dėl bylos esmės.

44 Taigi tokio eksperto vertimas yra tik pagalba ir neturi įtakos teismo vertinimui bei teismo turimų įgaliojimų vykdymo laisvei, todėl, kaip teigė pareiškėjas pagrindinėje byloje, Prancūzijos vyriausybė, Europos Komisija ir ELPA priežiūros institucija, tokios vertėjo paslaugos neturi būti laikomos dalyvavimu viešosios valdžios funkcijų vykdyme (pagal analogiją žr. minėto Sprendimo *Reyners* 52 ir 53 punktus bei 1991 m. gruodžio 10 d. Sprendimo *Komisija prieš Graikiją*, C-306/89, Rink. p. I-5863, 7 punktą).

45 Todėl į abiejose bylose pateiktą antrąjį klausimą reikia atsakyti taip, kad teismo vertimo srities ekspertų veikla, kaip antai nagrinėjamoji pagrindinėse bylose, nėra veikla, susijusi su viešosios valdžios funkcijų vykdymu„ kaip tai suprantama pagal EB 45 straipsnio pirmą pastraipą, kurią dabar atitinka SESV 51 straipsnio pirma pastraipa.

Dėl trečiojo klausimo byloje C-372/09

46 Trečiuoju klausimu byloje C-372/09 prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia sužinoti, ar pagal EB 43 ir 49 straipsnius draudžiami tokie nacionalinės teisės aktai, kuriuose nustatyta, jog įrašyti į kurio nors apeliacinio teismo sudarytą teismo ekspertų vertėjų sąrašą galima tik tuos pareiškėjus, kurie atitinka amžiaus, kompetencijos, sąžiningumo ir nepriklausomumo sąlygas, o nacionalinės institucijos, vertindamos pareiškėjo profesinę kompetenciją, neprivalo atsižvelgti į pareiškėjo įgytą kvalifikaciją kitoje valstybėje narėje, ir nenumatyta šių institucijų vertinimų šiuo klausimu kontrolės sistema.

47 Pirmiausia reikia priminti, kad pagal pateiktą informaciją J. Peñarroja Fa gyvena Barselonoje, vykdo priesaiką davusio eksperto vertėjo veiklą Katalonijoje ir pageidauja Prancūzijoje būti įrašytas į du pagrindinėje byloje nagrinėjamus teismo ekspertų sąrašus kaip vertėjas.

48 Iš bylos medžiagos nėra aišku, ar J. Peñarroja Fa ketino apsigyventi Prancūzijos teritorijoje, todėl Teisingumo Teismui pateikti klausimai turi būti išnagrinėti tik atsižvelgiant į EB sutarties nuostatas, taikomas laisvės teikti paslaugas srityje.

49 Prancūzijos vyriausybė tvirtina, kad nacionalinės teisės aktai, kaip antai nagrinėjamieji pagrindinėje byloje, tiek dėl kiekvieno apeliacinio teismo sudaryto teismo ekspertų sąrašo, tiek dėl nacionalinio teismo ekspertų sąrašo nėra teismo ekspertų laisvės teikti paslaugas apribojimas, be kita ko, dėl to, kad pagal bendrą taisyklę teisėjai, vadovaudamiesi Įstatymo Nr. 71-498 1 straipsniu, gali pasirinkti asmenį, neįrašytą į teismo ekspertų sąrašus.

50 Šiomis aplinkybėmis reikia priminti, kad pagal EB 49 straipsnį reikalaujama ne tik pašalinti bet kokią kitoje valstybėje narėje įsteigtų paslaugų teikėjų diskriminaciją dėl nacionalinės priklausomybės, bet ir panaikinti bet kokį, net ir vienodai tiek nacionaliniams, tiek kitų valstybių narių paslaugų teikėjams taikomą, apribojimą, jeigu juo draudžiama kitoje valstybėje narėje įsteigto ir joje teisėtai analogiškas paslaugas teikiančio paslaugų teikėjo veikla, jai trukdoma ar ji daroma mažiau patraukli (šiuo klausimu žr., be kita ko, 2000 m. spalio 3 d. Sprendimo *Corsten*, C-58/98, Rink. p. I-7919, 33 punktą ir 2009 m. rugsėjo 8 d. Sprendimo *Liga Portuguesa de Futebol Profissional ir Bwin International*, C-42/07, Rink. p. I-7633, 51 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).

51 Šiuo klausimu reikia pažymėti, kaip nurodė prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, kad teismo ekspertų sąrašų, jei jie pagal nacionalinę teisę sudaromi „teisėjams informuoti“, sudarymu siekiama leisti teismams užtikrinti, kad jiems padedantys specialistai turėtų viešųjų teisingumo paslaugų kokybei ir veiksmingumui būtiną kompetenciją ir kitų gebėjimų.

52 Kalbant apie šiuos tikslus reikia konstatuoti, kad teismo ekspertų sąrašų, kaip antai nagrinėjamieji pagrindinėse bylose, sudarymas gali turėti įtakos teismų pasirinkimui, t. y. teismai paprastai linkę paskirti į tokius sąrašus įrašytus ekspertus, nes gali preziumuoti, jog šie ekspertai turi jiems padėti reikalingą kvalifikaciją.

53 Todėl reikia daryti išvadą, jog net jei nėra formalios teismų pareigos paskirti vien į šiuos sąrašus įrašytų ekspertų, šių sąrašų sudarymas yra teismo ekspertų vertėjų laisvės teikti paslaugas apribojimas (pagal analogiją žr. 1982 m. lapkričio 24 d. Sprendimo *Komisija prieš Airiją*, 249/81, Rink. p. 4005, 28 punktą).

54 Iš nusistovėjusios teismo praktikos taip pat matyti, kad net jeigu tam tikra sritis nėra suderinta, laisvės teikti paslaugas apribojimas gali būti pateisinamas tik vienu iš privalomųjų bendrojo intereso pagrindų, kai jis taikomas visiems priimančiojoje valstybėje narėje veiklą vykdantiems asmenims ar įmonėms, jeigu jis gali užtikrinti tikslo, kurio jais siekiama, įgyvendinimą ir neviršija to, kas būtina šiam tikslui pasiekti, ir jeigu šio intereso neapsaugo paslaugų teikėjui jo įsisteigimo valstybėje narėje taikomos taisyklės (šiuo klausimu žr., be kita ko, 1999 m. lapkričio 23 d. Sprendimo *Arblade ir kt.* C-369/96 ir C-376/96, Rink. p. I-8453, 34 ir 35 punktus bei jame nurodytą teismo praktiką ir 2002 m. sausio 15 d. Sprendimo *Komisija prieš Italiją*, C-439/99, Rink. p. I-305, 23 punktą ir jame nurodytą teismo praktiką).

55 Tarp šių privalomųjų bendrojo intereso pagrindų yra teisės subjektų apsauga ir geras teisingumo vykdymas.

56 Nors ir reikia sutikti, kad nuostatoje, kaip antai Dekreto Nr. 2004-1463 2 straipsnis, numatytos sąlygos gali užtikrinti šių tikslų įgyvendinimą ir todėl yra pateisinamas laisvės teikti paslaugas apribojimas, vis dėlto jos neturi viršyti to, kas būtina šiems tikslams pasiekti.

57 Jei teisės subjektų apsauga ir geras teisingumo vykdymas gali pateisinti ekspertų, į kuriuos praktikoje, kaip jau minėta 52 punkte, teismai dažniausiai ir kreipsis, sąrašo sudarymą, dar reikia, jog jį sudarant būtų remiamasi objektyviais ir nediskriminaciniais kriterijais.

58 Iš nusistovėjusios teismo praktikos matyti, kad nacionalinės valdžios institucijos, be kita ko, turi teisingai pripažinti kitose valstybėse narėse įgytą kvalifikaciją ir į ją tinkamai atsižvelgti (žr., be kita ko, 1991 m. gegužės 7 d. Sprendimo *Vlassopoulou*, C-340/89, Rink. p. I-2357, 16 punktą; 2002 m. sausio 22 d. Sprendimo *Dreessen*, C-31/00, Rink. p. I-663, 23 ir 24 punktus bei minėto Sprendimo *Rubino* 34 punktą).

59 Šiuo atveju Prancūzijos vyriausybė teigia, kad egzistuoja praktika vertinant prašymus įrašyti į pagrindinėje byloje nagrinėjamus teismo ekspertų sąrašus atsižvelgti į kandidatų, kurie užsienio teisme atlieka ar atliko teismo ekspertizes, patirtį.

60 Tačiau iš sprendimų dėl prašymų priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad pagal nusistovėjusią *Cour de cassation* praktiką jokioje įstatymų ar teisės nuostatoje nėra reikalavimo motyvuoti sprendimą atsisakyti pirmą kartą įrašyti į šiuos sąrašus, kad įrašymo procedūroje nepriimamas joks aktas, su kuriuo norint susipažinti taikoma Prancūzijos susipažinimo su administraciniais dokumentais procedūra, ir kad *Cour de cassation*, nagrinėjantis ieškinį dėl atsisakymo įrašyti į sąrašą, tikrina, ar prašymo nagrinėjimo procedūra vyko be pažeidimų, o ne, be kita ko, kandidato profesines savybes.

61 Todėl reikia konstatuoti, kad sprendimams, kuriais atsisakoma įrašyti teismo ekspertus vertėjus į ekspertų sąrašus tokiomis sąlygomis kaip nagrinėjamos pagrindinėje byloje, neįmanoma pritaikyti veiksmingos teisminės kontrolės, kiek tai susiję su atsižvelgimu į kitose valstybėse narėse įgytą bei pripažintą patirtį ir kvalifikaciją.

62 Šiuo klausimu reikia pabrėžti, kad tinkamai išnagrinėti kitose valstybėse narėse įgytą kvalifikaciją ir atsižvelgti į ją turi nacionalinės institucijos pagal procedūrą, suderinamą su Sąjungos teisės reikalavimais, susijusiais su veiksminga Sąjungos piliečių pagrindinių teisių, suteiktų, be kita ko, pagal Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 47 straipsnį, apsauga.

63 Iš to matyti, kad dėl visų sprendimų turi būti galima pareikšti ieškinį teismui, kad būtų patikrintas jų teisėtumą pagal Sąjungos teisę. Tam, kad ši teisinė kontrolė būtų veiksminga, svarbu, kad suinteresuotasis asmuo galėtų susipažinti su dėl jo priimto sprendimo motyvais, nes tai jam leis apginti savo poziciją geriausiomis sąlygomis ir susipažinus su visa informacija apsispręsti, ar reikia kreiptis į teismą. Iš to darytina išvada, kad kompetentinga nacionalinė institucija privalo jam nurodyti atsisakymo įrašyti į sąrašą motyvus pačiame sprendime arba vėliau to asmens prašymu pateiktame

pranešime (žr. 1987 m. spalio 15 d. Sprendimo *Heylens ir kt.*, 222/86, Rink. p. 4097, 15 ir 17 punktus bei minėto Sprendimo *Vlassopoulou* 22 punktą).

64 Todėl tiek, kiek nacionalinės teisės akte, kuris yra laisvės teikti paslaugas apribojimas, nenumatyta tvarka, pagal kurią atliekama veiksminga teisminė kontrolė dėl to, ar teisingai įvertinta teismo eksperto vertėjo, kurį pripažįsta kitų valstybių narių teismai, kvalifikacija, šis teisės aktas neatitinka Sąjungos teisės reikalavimų.

65 Todėl į trečiąjį klausimą, pateiktą byloje C-372/09, reikia atsakyti taip, kad pagal EB 49 straipsnį, kurį dabar atitinka SESV 56 straipsnis, draudžiami nacionalinės teisės aktai, kaip antai nagrinėjamieji pagrindinėje byloje, pagal kuriuos įrašyti į teismo ekspertų vertėjų sąrašą galima tik tuos suinteresuotuosius asmenis, kurie atitinka kvalifikacijos sąlygas, nesant galimybės šiems asmenims susipažinti su dėl jų priimto sprendimo motyvais ir veiksmingai apskųsti jį teismui, kad būtų patikrintas jo teisėtumas, be kita ko, dėl to, ar laikytasi reikalavimo pagal Sąjungos teisę, jog į jų kitose valstybėse narėse įgytą ir pripažintą kvalifikaciją būtų tinkamai atsižvelgta.

Dėl trečiojo klausimo byloje C-373/09

66 Trečiuoju klausimu byloje C-373/09 prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia sužinoti, ar vertinamas atskirai reikalavimas, kaip antai nustatytasis Įstatymo Nr. 71-498 2 straipsnyje, pagal kurį asmuo, neįrodęs, kad trejus metus iš eilės buvo įrašytas į kurio nors apeliacinio teismo sudarytą sąrašą, negali būti įrašytas į nacionalinį teismo ekspertų sąrašą, pažeidžia įsisteigimo laisvę ir laisvę teikti paslaugas.

67 Pirmiausia reikia nurodyti, kad dėl šio sprendimo 48 punkte nurodytų priežasčių Teisingumo Teismui pateiktas klausimas turi būti išnagrinėtas tik atsižvelgiant į Sutarties nuostatas, taikomas laisvės teikti paslaugas srityje.

68 Iš šio sprendimo 49–53 punktuose pateiktų svarstymų matyti, kad Įstatyme Nr. 71-498 ir Dekrete Nr. 2004-1463 nustatyti įrašymo į teismo ekspertų sąrašus reikalavimai yra teismo ekspertų vertėjų laisvės teikti paslaugas apribojimai.

69 Taip pat reikia sutikti, kad tokia išankstinė sąlyga būti įrašytam į kurio nors apeliacinio teismo sudarytą sąrašą iš eilės trejus metus gali užtikrinti teisės subjektų *Cour de cassation* procese apsaugos ir gero teisingumo vykdymo tikslų įgyvendinimą ir todėl gali pateisinti laisvės teikti paslaugas apribojimą.

70 Tačiau reikia išnagrinėti, ar ši sąlyga, taikoma tiek nacionaliniams, tiek kitų valstybių narių paslaugų teikėjams, viršija tai, kas būtina šiems tikslams įgyvendinti.

71 Šiuo klausimu Prancūzijos vyriausybė pirmiausia teigė, kad tokia sąlyga leidžia užtikrinti, jog ekspertas įgis gerų atitinkamos valstybės narės teismo proceso, kuris iš esmės gali skirtis nuo kitos valstybės narės teismo proceso, žinių, kurias galima įgyti tik su darbo patirtimi. Be to, kadangi teismo ekspertų funkcijos yra vykdomos ne nuolat

ir gali praeiti keli mėnesiai ar metai tarp funkcijų atlikimo, reikalavimas būti trejus metus iš eilės įrašytam į teismo ekspertų sąrašą nėra perteklinis.

72 Reikia priminti, kad jei dideli reikalavimai, susiję su visų teismo procese dalyvaujančių specialistų kvalifikacija, keliami teisės subjektų apsaugai ir geram teisingumo vykdymui užtikrinti, jie juo labiau taikomi tam tikros valstybės narės aukščiausiojo teismo, kaip antai Prancūzijos *Cour de cassation*, procese dalyvaujantiems specialistams.

73 Kalbant apie vertimo paslaugų teikimą tokiame procese, tam, kad būtų pasiekti teisės subjektų apsaugos ir gero teisingumo vykdymo tikslai, nėra neproporcinga reikalauti, kad teismo ekspertas vertėjas jau turėtų tam tikrą praktinę teisinio vertimo patirtį ir tam tikrų atitinkamo teismo valstybės narės teismų sistemos žinių.

74 Atsižvelgiant į tai, kad teismo ekspertų vertėjų, įrašytų į kurio nors apeliacinio teismo sudarytą sąrašą, funkcijos yra nenuolatinės, taip pat į tai, kad tarp funkcijų atlikimo gali praeiti keli mėnesiai ar net keleri metai, reikia pripažinti tam tikrą atitinkamos valstybė narės diskreciją nustatyti, kokia trukmė laikoma būtina šiems tikslams pasiekti. Šiomis aplinkybėmis reikalavimas būti trejus metus iš eilės įrašytam į teismo ekspertų sąrašą iš esmės neviršija to, kas būtina šiems tikslams įgyvendinti.

75 Tačiau tokios taisyklės taikymas kitos valstybės narės teismo ekspertui vertėjui, kuris vykdė funkcijas šioje ar kitose valstybėse narėse, būtent šių valstybių narių aukščiausiuose teismuose, būtų neproporcingas atsižvelgiant į šio sprendimo 58 punkte minėtą principą.

76 Iš tiesų, tokioje situacijoje, kaip antai pagrindinėje byloje, pagal Sąjungos teisę reikalaujama, kad institucija, gavusi prašymą įrašyti į tokį sąrašą kaip nacionalinis teismo ekspertų sąrašas, atsižvelgtų į pareiškėjo kitose valstybėse narėse įgytą kvalifikaciją tam, kad nustatytų, ar ir kiek ji atitinka kompetenciją, kurią paprastai įgyja asmuo, trejus metus iš eilės įrašytas į kurio nors apeliacinio teismo sudarytą sąrašą (pagal analogiją žr. minėto Sprendimo *Vlassopoulou* 16 punktą).

77 Šiuo klausimu reikia priminti, kad, kaip jau nurodyta šio sprendimo 63 punkte, dėl kiekvieno sprendimo turi būti galima pareikšti ieškinį teismui, kad būtų patikrintas jo teisėtumą pagal Sąjungos teisę, o suinteresuotasis asmuo turi galėti susipažinti su dėl jo priimto sprendimo motyvais.

78 Atsižvelgiant į minėtus svarstymus, į trečiąjį byloje C-373/09 pateiktą klausimą reikia atsakyti taip, kad pagal EB 49 straipsnį, kurį dabar atitinka SESV 56 straipsnis, draudžiama nustatyti tokį reikalavimą kaip numatytasis Įstatymo Nr. 71-498 2 straipsnyje, pagal kurį asmuo, neįrodęs, kad trejus metus iš eilės buvo įrašytas į kurio nors apeliacinio teismo sudarytą teismo ekspertų sąrašą, negali būti įrašytas į nacionalinį teismo vertimo srities ekspertų sąrašą kaip vertėjas, jei nagrinėjant kitoje valstybėje narėje įsisteigusio asmens, kuris nepateikia reikiamų įrodymų, kad įrašytas į tokį sąrašą, prašymą toks reikalavimas kliudo tinkamai atsižvelgti į tokio asmens kitoje valstybėje

narėje įgytą ir pripažintą kvalifikaciją, nustatant, ar ir kiek ji gali atitikti kompetenciją, kurios paprastai tikimasi iš asmens, trejus metus iš eilės įrašyto į kurio nors apeliacinio teismo sudarytą teismo ekspertų sąrašą.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

79 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (ketvirtoji kolegija) nusprendžia:

1. **Kiekvienu konkrečiu atveju teismo jo nagrinėjamoje byloje patikėta funkcija specialistui, kaip teismo ekspertui vertėjui, yra paslaugų teikimas, kaip jis suprantamas pagal EB 50 straipsnį, kurį dabar atitinka SESV 57 straipsnis.**

2. **Teismo vertimo srities ekspertų veikla, kaip antai nagrinėjamoji pagrindinėse bylose, nėra dalyvavimas viešosios valdžios funkcijų vykdyme, kaip tai suprantama pagal EB 45 straipsnio pirmą pastraipą, kurią dabar atitinka SESV 51 straipsnio pirma pastraipa.**

3. **Pagal EB 49 straipsnį, kurį dabar atitinka SESV 56 straipsnis, draudžiami nacionalinės teisės aktai, kaip antai nagrinėjamieji pagrindinėse bylose, pagal**

kuriuos įrašyti į teismo ekspertų vertėjų sąrašą galima tik tuos suinteresuotuosius asmenis, kurie atitinka kvalifikacijos sąlygas, nesant galimybės šiems asmenims susipažinti su dėl jų priimto sprendimo motyvais ir veiksmingai apskųsti jį teismui, kad būtų patikrintas jo teisėtumas, be kita ko, dėl to, ar laikytasi reikalavimo pagal Sąjungos teisę, jog į jų kitose valstybėse narėse įgytą ir pripažintą kvalifikaciją būtų tinkamai atsižvelgta.

4. Pagal EB 49 straipsnį, kurį dabar atitinka SESV 56 straipsnis, draudžiama nustatyti tokį reikalavimą, kaip numatytasis 1971 m. birželio 29 d. Įstatymo Nr. 71-498 dėl teismo ekspertų, iš dalies pakeisto 2004 m. vasario 11 d. Įstatymu Nr. 2004-130, 2 straipsnyje, pagal kurį asmuo, neįrodęs, kad trejus metus iš eilės buvo įrašytas į kurio nors apeliacinio teismo sudarytą teismo ekspertų sąrašą, negali būti įrašytas į nacionalinį teismo vertimo srities ekspertų sąrašą kaip vertėjas, jei nagrinėjant kitoje valstybėje narėje įsisteigusio asmens, kuris nepateikia reikiamų įrodymų, kad įrašytas į tokį sąrašą, prašymą toks reikalavimas kliudo tinkamai atsižvelgti į tokio asmens kitoje valstybėje narėje įgytą ir pripažintą kvalifikaciją, nustatant, ar ir kiek ji gali atitikti kompetenciją, kurios paprastai tikimasi iš asmens, trejus metus iš eilės įrašyto į kurio nors apeliacinio teismo sudarytą teismo ekspertų sąrašą.

5. Teismo ekspertų vertėjų funkcijos, kurias atlieka ekspertai, įrašyti į tokį sąrašą kaip *Cour de cassation* sudarytas nacionalinis teismo ekspertų sąrašas, nepatenka į sąvoką „reglamentuojama profesija“, pateiktą 2005 m. rugsėjo 7 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2005/36/EB dėl profesinių kvalifikacijų pripažinimo 3 straipsnio 1 dalies a punkte.

Parašai.